

LJUDSKI GLAS

POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO.

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 12 K, za pol leta 6 K in za četrt leta 3 K. Posamezna številka stane 30 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljeni na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Za pravico in svobodo.

Prvo številko »Ljudskega glasu« pošiljamo med slovensko ljudstvo. Namenjen je vsem, ki hočejo več pravic in več resnice na tem svetu; vsem, ki tirjajo, da se popravijo krivice, prizadete ljudstvu; vsem, ki hočejo, da poslej vlada povsod in v vsem svobodno ljudstvo samo, vsem, ki delajo in trpe pomanjkanje; vsem, ki ljubijo svobodo in resnico in jim mrzi tuji jarem in laž; vsem, ki so teptani, prezirani in nesvobodni; vsem, ki vedo in so prepričani, da se mora svet sedaj temeljito preurediti, da bo mogoče živeti res svobodno, demokratično in socialno; vsem, ki so si v trpljenju po duši bratje in sestre!

To je naš idejni program!

»Ljudski glas« bodi glasilo naših »malih« ljudi. Mali kmet, bajtar in fitar, mali obrtnik, mali posestnik, rokodelcec in delavec — vse polno vas je in po številu ste najmočnejši med nami. Majhen je naš slovenski rod in ljudje našega rodu so večinoma »mali« ljudje. To se pravi, največ je teh, ki žive sebe in svoje družine z delom, pa jih kljub vsej njihovi pridnosti tare skrb za »naš vsakdanji kruh«. Največ je teh, od katerih vsakdanjega dela se rede drugi — »veliki« ljudje, ki nič ali le malo delajo, pa si laste pravico, vladati nad vsemi ostalimi.

Vsa naša dosedanja zgodovina jasno priča, da so bili doslej naši »mali« ljudje vladani slabo; vladani tako, da je bilo več ali manj vse njim v škodo, »velikim« pa v korist. Domača obrt, od katere se tuptam še danes preživlja ljudstvo, je propadla; kapitalisti so jo izrabili za sebe, delavca pa so zaslužnili. Veliki narodi so obogateli, naš »mali« pa je ubožal; postali smo podlaga tujčevi peti. Kljub vsemu delu in trudu se je siromaštvo med našim

ljudstvom razpaslo kot kuga. Tisoči »malih« ljudi, kmetov, obrtnikov, rokodelcev, delavcev, je moralo poprijeti za palico in se izseliti v daljno tujino — v nemške kraje, v Ameriko in bogve kam še vse. Tam delajo in umirajo v službi velekapitalistov, ki si množe svoja velika in bujna bogastva iz dobičkov njih težkega dela.

Doma pa se šopiri gospoda, tuja in domača. Za njo se pridela na naši rodni zemlji dovolj, za vse ljudstvo pa premalo. Zakaj? Prvič zato, ker je zemlja nepravilno razdeljena in drugič zato, ker so vladajoči doslej ljudstvo preveč lagali, sebi v prid, in mu niso privoščili zadostnega poduka in vzgoje. Neuko in nevedno ljudstvo se lažje vlada, nego zavedno in izobraženo. Ako se spomnimo nazaj, na čas pred svetovno vojno, nam postane vse to jasno na mah. Kdo pa je vedno, udano in pokorno glasoval zato, da se smejo ljudstvu naložiti neprimerno visoka davčna in druga bremena? Zakaj? Da se iz tega ljudskega premoženja nakupijo novi kanoni, nove puške, opremijo vojaki. To so bili predvsem bivši slovenski poslanci, ene in druge stranke! Kdo pa jih je izvolil? Ljudstvo samo jih je izvolilo. Toraj je bilo samo krivo, ako je svetovna vojna trajala tako dolgo. Zakaj pa je ljudstvo to storilo? Zato ker se je pustilo vladati od drugih, zato, ker naš »mali« človek še ni imel volje vladati se sam, ker še ni znal misliti z lastno glavo tako, kakor bi bilo dobro in prav zanj — ne za druge. Spomnimo se na poletje v letu 1914. Tedaj so se zbirali slovenski fantje in moške v kasarnah. In zopet so prišli k njim ljudje in jim govorili: Vse za vero, dom, cesarja. Danes so se ti moške in fantje vrnili; nekateri zdravi, drugi pohabljeni za vse življenje. Doma so našli prazen in žalosten dom. Orodje počiva, hlevi so prazni, žene so

objokane, otroci podivjani. Tak uspeh je imelo tisto proketo geslo: Vse za vero, dom, cesarja!

In danes prihajajo med ljudi prav tisti krivi preroki. Danes kriče: Živijo demokratizem! Volkovi v ovčjih kožah! Kakšen je njih pravi namen? Njih namen je isti: Vladati hočejo ljudstvo! Zakaj? Ker je to v njih prid. Oni zatrjujejo, da ljudstvo še ni zmožno vladati se samo, zato da ga morajo oni. Ali ni to grda hinavščina, neresnica, laž? Ljudstvo naj se vlada samo, po svoji vesti in volji.

Kaj je torej res v korist ljudstva?

Prvič to, da nastopi mir in da se prepreči vsako nadaljno uničevanje človeških življenj in ljudskega premoženja. Zato mora ljudstvo biti proti vsem, ki so ga vodili doslej, doslej govorili v njegovem imenu in nosili njegovo kožo na se-menj.

Drugič, zemlja naj se pravično razdeli in samo tisti naj jo njen lastnik, ki jo sam s svojo družino tudi res obdeluje. Vsa naravna bogastva naše zemlje, zlasti še veliki gozdovi in rudniki naj preidejo v last vsega ljudstva. Veliki kapitalisti naj se razlaste, njih dohodki naj pridejo v korist ubožnega in trpečega delavnega ljudstva.

Tretjič, ljudstvu naj se podeli pravica, da se sme vladati sam o. Doslej so ga vladali posamezni visoki gospodje s pomočjo številnega vojaštva in uradništva. Odslej naj ljudstvo samo odloča, kaj je pravica, kaj krivica, samo naj svobodno določuje tiste, ki naj izvršujejo njegovo voljo, njegove postave.

Tako bo mogoče, da bo zopet vzklilo prijateljstvo med narodi, da se bodo položila zacelile rane, ki jih je ta kapitalistična vojna zasekala v trpeče delavno

LISTEK.

Kmečki mir na Ruskem.

Ko se je leta 1905 uprlo rusko delavstvo gnilemu in trinoškemu vladanju svojega carja, so potegnili z delavci tudi kmetje. Vsi so se čutili zatirane in izkoriščane, delavci od tovarnarjev in drugih mogočnikov, kmetje pa od graščakov, plemičev in veleposestnikov. Prvi so navalili na tovarne in podrepanike carja, drugi pa na graščake. Delavci so zahtevali kruha, političnih pravic in svobode, kmetje pa — zemlje. Pretežna večina obširne ruske zemlje je bila namreč v rokah carske rodbine, cerkve in graščakov. Kmetje so bili po pretežni večini le najemniki, s katerimi so počeli graščaki in njihovi pomagači, državni uradniki in orožniki, kar so hoteli.

No, revolucija je bila zadušena s krvjo in žalostni položaj ljudstva se je le prav malo izboljšal. Kmet je trpel dalje in gle-

dal okrog sebe neizmerna polja, njive in gozdove, ki so bili pa last one gospode, ki ni nikdar prišla za delo, ampak le potratno živela od žuljev in robote svojih kmetov. Nič čudnega torej, če so tudi kmetje zavriskali, ko je sredi svetovne vojne leta 1917 izbruhnila iznova revolucija in prepodila carja in staro vladno ter vse njene pomagače po deželi. Tudi za kmeta je prišla odrešilna ura, saj se je s carjevim gospodstvom zrušilo tudi gospodstvo graščakov po deželi in vsa ogromna zemlja je prišla v roke kmetov samih.

Ko so pozneje prišli do vlade takozvani boljševiki, so izdali postavo, da se vsa zemlja razlasti in pride v skupno državno last, kmetje bodo pa pod gotovimi pogoji najemniki in uživalci zemlje. Ta postava je zbudila po vsej Evropi mnogo prahu in vsi časopisi so slikali to postavo kot nekakšno norost, ki je neizvedljiva in ki bi uničila kmečki stan.

Ne vemo še, kak uspeh in kake posledice je rodila ta postava. Gotovo je samo

to, da za ruskega kmeta to nikakor ni taka vnebovpijoča novotarija, kakor bi si kdo mislil. Že preje so imeli namreč kmetje po nekaterih delih države le prav malo zemlje v zasebni lasti. Pretežni del jo je bilo, kakor smo že omenili v rokah carske rodbine, cerkve in veleposestnikov, zelo velik del pa tudi v rokah srenje. Srenja je to zemljo samostojno upravljala in oddajala posameznim kmetom v obdelovanje in užitek. Tako srenjo imenujejo »mir«.

Na čelu srenje (občine) stoji načelnik in sodniki. Velike srenje so razdeljene v več podobčin, ki jim načeljujejo od gospodarjev voljeni staroste. Starosta skrbi za red in mir in sme nalagati kazen do 1 rublja ali prisilno delo do dveh dni.

Načelnik s starosti določuje, koliko davkov morajo plačevati posamezniki, skrbi za ceste in vojaške nabore. Gospodarji volijo tudi sodnike, ki imajo pravico nalagati kazen do 100 rubljev in telesno kazen s palicami.

ljudstvo, da ljudstvo obračuna s svojimi mučnici in tlačitelji.

Te težnje bo zastopal »Ljudski glas«. Kakšne so po svojem bistvu? So demokratske in socialne. Kdo smo torej mi? Socialisti smo, ker hočemo pravico in resnico.

Čim bolj bo »Ljudski glas« razširjen, čim več teh »malih« ljudi se bo zbralo okoli njega, temvečja bo njegova veljavnost.

Ena vojna je pri koncu. Narodi, ki so jih vodile kronane glave, s pomočjo lakajev, ki jih vsi poznamo, so se štiri in pol leta klali med seboj. Na veselje vseh kapitalistov in oderuhov so uničevali ljudsko premoženje. Sedaj se začne nova vojna, vojna tistih, ki so po krivici trpeli in obžalovali. Njen cilj je socialna pravica. Če ljudstvo te vojne ne izbojuje, bo ostalo vse pri starem, krivice se ne bodo poravnale, ampak pomnožile, ljudski blagostan se ne bo povečal, ampak zmanjšal, ljudstvo ne bo svobodno in odločno, ampak zopet zasluženo in prodano.

Vabimo vas torej na naročbo. Berite naš list in širite ga vsepovsod: naj prodre tudi v najoddaljenejšo vasi, v najbornejšo kočjo. Naj se po naših dolinah in hribih, trgih, vaseh in seliščih zopet razlegne geslo nekdanjih bojnih dni: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«

F. E.:

Slovenci smo poljedelci.

Peljimo se z Dunaja v Trst. Ure in ure drdri vlak proti Gradcu, mi pa potrpežljivo sedimo pri oknu in ogledujemo sajaste dimnike, iz katerih se vali dim prav pod oblake in ogromne, temne tovarne, ki nam švigajo skoro vso pot mimo oči. Tovarne na desno, tovarne na levo, komaj izgine izpred oči ena, že se pokaže druga. Taka je slika, ki nam jo nudi večji del današnje Nemške Avstrije in tudi neuki popotnik bo kmalu izprevidel, da je to po večini industrijska država.

Potujmo dalje! Vlak oddrda iz Gradca, peljemo se mimo Špilja, kjer stopimo na jugoslovanska tla in kmalu zavozimo med prelepa žitna polja in zelene travnike južno od Maribora. Ni več tovarnen in visokih, sajastih dimnikov, okrog in okrog nas le beli kmetiški dvori, vrtovi, njive in gozdovi. Pripeljali smo se v poljedelsko Jugoslavijo.

Slovenci smo kmetijsko ljudstvo in naša država je izrazito poljedelska država. Od 1.600.000 prebivalcev Slovenije, to je Kranjske, Spodnje Štajerske, južne Koroške in slovenskega dela Primorske, jih živi od poljedelstva nad 1 milijon ali preko 65 %, po nekod še več. Jasno je torej, da leži moč in prihodnost našega naroda v zdravem in trdnem kmetiskem stanu. Tudi gospodarsko je poljedelstvo in živinoreja našemu narodu najmočnejša opora. Letne

dohodke slovenskega naroda (brez Primorske) so preračunali na 533 milijonov kron. Od tega je odpadlo na kmetijstvo celih 314 milijonov kron, to je $\frac{3}{5}$ vseh dohodkov.

Industrija je pri nas še zelo šibka in komaj v povojih. Imamo par premogokopov in nekaj večjih tovarnen, ki pa nikakor ne morejo še kriti niti naših lastnih potreb po industrijskih izdelkih, zato o kakem pomembnejšem izvozu skoro ni govora. Precej močno pa so razvite v naših krajih razne obrti, čeprav je tudi tem začela delati v zadnjih letih močno konkurenco tuja industrija in se zato v nekaterih panogah komaj še vzdržujejo. Zlasti je povsod uničila industrija malo domačo obrt, ki je donasala nekoč tudi malim kmetom prav lepe dohodke. V industriji in obrti je zaposlenih (z družinami vred) danes na Slovenskem približno 200.000/duš, to je nekako 13 % vsega prebivalstva, kar je v primeru s sosednimi narodi malo. Ostalo prebivalstvo se peča s trgovino, prometom ali je pa zaposleno v javnih službah, in prostih poklicih.

Te številke nam kažejo, da živi ogromna večina slovenskega naroda od poljedelstva in da vsi drugi stanovi po svojem številu in po svojem pomenu daleč zaostajajo za kmetiskim stanom. On tvori tedaj jedro našega naroda in agrarno (poljedelsko) vprašanje je jedro vseh naših narodno-gospodarskih vprašanj.

Če pregledamo površino slovenske zemlje, tedaj nam njen popolnoma zemljedelski značaj stopi še jasneje v oči. Vsa Slovenija meri približno 2.200.000 ha. Od teh je skoro polovica, namreč 900.000 ha pokritih z gozdovi. Ker smatrajo dandanes ravno gozdove za enega največjih zakladov vsake dežele, smo torej Slovenci v tem oziru na dobrem. Njiv je na Slovenskem približno 370.000 ha, ravno toliko travnikov, in 340.000 ha pašnikov, drugo pa odpade na vinograde, vrtove in na neplodno zemljo. Te je pri nas v primeru z drugimi deželami prav malo, namreč nekako 120.000 ha, ali dobrih 5 % vse površine.

Zemljedelski značaj Slovenije nam dalje kaže tudi naša živinoreja. Na 1000 prebivalcev je prišlo pri nas 53 konj 450 goved in 485 prešičev, na Češkem je pa na primer prišlo na isto število prebivalcev le 37 konj, 340 goved in 148 prešičev.

Poljedelsko ljudstvo smo, o tem torej ni nobenega dvoma. Gre pa sedaj zato, kako je zemlja razdeljena med prebivalstvo. Natančnejših števil o tem nimamo, a en sam pogled po Sloveniji nam kaže, da prevladujejo pri nas male kmetije (manj kot 10 ha velike) in razmeroma malo je srednjih kmetij. Na te odpade pretežna večina naše zemlje. Lep del jo imajo pa vendarle še vedno v rokah raznih nemških graščakov in veleposestnikov, ki so

se pred več stoletji ugnezdili med nami. Ti so lastniki nad 300.000 ha slovenske zemlje, povečini gozdov, torej našega največjega bogastva. Posebno Dolenjska in Notranjska sta močno oblagodarjeni s to gospodo, ki pobira le čiste dohodke naših njiv, travnikov in gozdov ter jih hodi zapravljal na tuje, naš mali kmet se pa ravno vsled pomanjkanja lastne zemlje hodi ubijati v ameriške in westfalske rudnike ter slavonske, bosanske in rumunske gozdove, da more preživeti sebe in svojo družinico.

Samostojnih posestnikov, malih in srednjih kmetov je pri nas nekako 250.000. Od teh sta najmanj $\frac{2}{3}$ bajtarjev in kajzarjev, ki se le deloma preživijo od svojega posestveca, drugo si morajo pa prislužiti na dnini, s kako obrtjo, v tovarni ali pa na tujem. Pomanjkanje zemlje je bila torej glavna rak-rana našega poljedelskega naroda in od tod tudi žalostne gospodarske razmere, ki so trle doslej našega malega kmeta in ga tirale z rodne grude. Zemlje je premalo, domača obrt propada, naša industrija je prešibka, da bi zaposlila vse, zato ni malemu kmetu preostajalo drugega, kot prijeti za potno palico in prodati svojo delavno moč kapitalistom v daljnih in tujih deželah. Samo v Ameriki si služi svoj kruh preko 100.000 naših ljudi.

Če je celo naš srednji kmet zadnja leta pred vojno vedno glasneje tožil o slabih časih, je veljalo to še v potrojeni meri za malega kmeta. Da so bile te tožbe upravičene, nam zlasti kaže silna zadolženost naših kmetij. Kmet je izhajal vedno težje in zato lezel vedno bolj v dolgove. Tako je počasi propadalo deblo našega naroda. Izmed vseh naših socialnih vprašanj je tedaj vprašanje našega malega kmetijstva eno najbolj perečih. Ono nujno zahteva rešitve in odpomoči. Nimamo še toliko industrije, da bi lahko v domačih tovarnah zaposlili vse ono prebivalstvo, ki ga ne more preživljati rodna gruda. Naša bodoča zakonodaja bo morala zato poiskati drugih sredstev, da pomaga vsem tem množicam do vsakdanjega kruha. Tu pride v krvi vrsti v poštev razdelitev veleposestve. Zemlja je tu, preko 300.000 ha jo ima sedaj v rokah tuj veleposestnik, ki je vžival doslej le njene dohodke, obdeluje jo pa že danes po večini naš mali kmet. Vsa ta zemlja mora preiti popolnoma v last našega kmečkega ljudstva. S tem bi bil storjen že ogromen korak naprej in rešen najpoglavnejši del našega agrarnega in tudi socialnega vprašanja sploh.

Vojna je jasno pokazala, kako ogromnega pomena je poljedelstvo za vsako državo. Zdrav in gospodarsko trden kmetijski stan je navadno hrbtenica vsake dežele, zlasti pa še poljedelske, kakoršna je Slovenija, zato bi morala tudi naša politika posvetiti kmetijstvu še prav posebno skrb.

Kmet je lastnik svoje hiše in vrta, vsa druga zemlja je pa skupna občinska last. Razdeljena je v tri oddelke, eden je namenjen ozimni, drugi jaremu žitu, tretji pa prahi. Praha se prihodnje leto zorje za ozimno žito in se pusti za praho drugi oddelku. Vsak oddelek je razdeljen v toliko delov, kolikor je kmetov v »miru«. Vsaka družina vživa svoj del toliko časa, dokler se zemlja na novo ne razdeli. Razdelitev se vrši po srečkanju brez vsakega vmešavanja gosposke, kadar to zahtevata dve tretjini kmetov.

Hišo, vrt in svoj del mirove zemlje sme prodati kmet le tedaj, če dovolita to dve tretjini občanarjev in če stopi tudi novi posestnik v mir. Če pa kmet zapusti brez dovoljenja občanarjev vas in vzame svoje premakljivo imetje s seboj, izgubi pravico do mirove zemlje. Občina lahko svoje posestvo proda, zastavi, zadolži ali pa razdeli, ako to dovolijo vsi »mirjani«.

Zadolženemu kmetu ne morejo prodati deleža pri skupni zemlji, hiše, orodja,

konja in najpotrebnejšega živeža. Kmet je tako obvarovan pred zapravljanjem in oderuštvom Judov, katerih na Ruskem kar mrgoli.

Davke pobira občina sama, posebno revnim jih plačajo soobčani. Če jih pa kdo ne more plačati vsled svoje nemarnosti ali zapravljalivosti, ga občinski možje obsodijo na telesno kazen s palicami, posebno velike grešnike pa zapodijo iz »mira«, a družina njegova ostane v srenji in vživa iste pravice kot drugi. Če zemlja ne more preživeti vseh prebivalcev, gre nekaj možkih v mestne tovarne, odkoder se vrnejo čez nekaj let z zaslužkom zopet v »mir«.

Na vsakega mirjana odpade navadno 15 do 30 oralov zemlje. Družina je preskrbljena torej z vsem, le gozda je pogosto premalo, ker je bil doslej skoro ves v rokah veleposestnikov.

Taka organizacija ima za ruske kmete gotovo mnogo dobrih strani in velike

koristi. Na ta način je ruski kmet obvarovan pred obubožanjem. Žive v lepi medsebojni slogi, eden podpira drugega in vsi imajo dovolj dela in dovolj jela. Država je podpirala mirjane z ustanavljanjem hranilnic, kjer je dobil vsak priden in pošten kmet cenen kredit, za oderuhe v miru ni bilo prostora.

Na ta način se je vzgojil na Ruskem trden in neodvisen kmečki stan, žal le, da je bila ta lepa organizacija vse premalo razvita. Različni carji, veleposestniki in drugi mogotci, ki so neomejeno paševali med ruskim narodom, so tekom stoletij uničili in zadušili premnogo takih »mirov«. Ker je pa jasno, da leži tudi moč kmetijstva le v združitvi in organizaciji, ni izključeno, da se bo po revoluciji osvobojen ruski kmet vrnil zopet nazaj k »miru«. Taka organizacija bi osvobodila ruskega kmeta tudi židovskih oderuhov in prekupcev in najlepše rešila tako pereče agrarno vprašanje na Ruskem.

St. Radiča so aretirali. Na Hrvaškem imajo nekateri zapeljani kmetje svojo stranko, koje voditelj je neki Stipica Radič. Ta bi na vsak način rad postal silno imeniten človek in vladal vso Hrvatsko. V dosego svojih nečednih namenov se poslužuje najumazanejših sredstev. Druži se danes s klerikalci, jutri z liberalci, pojutršnjem z Madžari itd. Ponuja se vsakemu, kedor ga le hoče. Kmetje pa seveda ne gredo v prevelikem številu v njegovo past, zato je začel na vso moč rovariti proti naši novi državi, misleč, da bo tako dosegel kaj več. Hujska nerazsodno ljudstvo proti Srbom in Slovencem, leta po vsej Evropi, in agitira za lastno hrvaško državo, išče zaveznikov med Nemci, Madžari in Italijani itd. Pred kratkim je bil tudi v Ljubljani, a jo je hitro popihal, ker so mu postala tla prevročja. Tega človeka in par njegovih pomagačev so sedaj v Zagrebu aretirali.

Agrarna reforma. Že cele mesece se pri nas razpravlja o tem važnem predmetu in osrednja vlada v Beogradu je izdala 27. februarja tudi že prehodne odredbe za pripravo agrarne reforme. Najvažnejše določbe so naslednje:

1.) Tlačanski odnosi se odpravijo in tlačani so svobodni posestniki na sedanjih posestvih. Dosedanji lastniki zemlje (agi) dobe odškodnino.

2.) Kolonsko razmerje v našem Primorju je odpravljeno.

3.) Veleposestva se razdele med kmete in invalide, vdove, sirote in prostovoljce, ki so se borili v jugoslovanskih legijah. Dokler zemlja ne bo definitivno razdeljena, jo dobe imenovani v najem.

4.) Vsi večji gozdovi preidejo v državno last, poljedelci bodo pa imeli v njih pravice do paše in lesa za kurjavo in gradnjo.

5.) Za izvedbo agrarne reforme se osnuje posebni »Državni urad za agrarno reformo.«

Konečno je še določeno, da izgubi vsak pravico do dobrot teh naredb, če bi samostojno delil ali plenil tuja posestva. To, kakor že omenjeno, so le prehodne odredbe, konecno agrarno reformo bo pa izdelal šele izvoljeni državni zbor.

Prehrana tvori še vedno eno najbolj perečih vprašanj Jugoslavije, zlasti še Slovenije. Dovoz iz inozemstva je zaprt. Na Slovenskem smo itak že v mirnih časih pridelali premalo, s Hrvaškega pa na noben način ni dobiti ničesar, čeprav gnuje tam krompir po njivah, žita je pa na tisoče vagonov preveč. Silen nered in korupcija pri hrvaški vladi onemogočuje vsak poštni promet z živili. Zlati čas pa vladajo danes za Žide, navijačce cen, verižnike in prekupce, ki si kujejo milijone na račun stradajočega ljudstva. Dolgo smo upali, da bo osrednja vlada v Beogradu z energično odredbo napravila konec tem neznosnim razmeram in uredila prehrano, a dočakali smo baš nasprotno. Ministrstvo je dovolilo prosto trgovino in tako le še pospešilo »delovanje« raznih špekulantov in verižnikov. Uspeh je že tu. Cene živil so čez noč poskočile in rastejo še vsak dan. Da, Jugoslavija je lepa in bogata, a vladati jo morajo tisti ljudje, ki bodo imeli srce in smisel za ljudstvo, šele potem bomo lahko kričali »Živijo«. Kaj delata naša ministra v Beogradu?

Podpora nezaposlencem. Deželna vlada je sprejela načrt naredb celokupne deželne vlade za Slovenijo glede podpor nezaposlencem. Veljavnost naredb celokupne Narodne vlade SHS v Ljubljani glede podpore nezaposlencem z dne 28. decembra 1918, št. 218 se podaljša do 30. junija 1919 z naslednjimi izpremembami: K paragrafu 1. omenjeno naredbo je priključiti še točko: c) Vsak nezaposleni delavec in nameščenelec, ki je živel v inozemstvu in bil tam podvržen bolniškemu ali kakemu drugemu javnemu zavarovanju. Namesto § 4. prvi odstavek stopi na

slednja določba: Nezaposlencem brez razlike se izplačuje dnevna podpora v višini 5 K. Za rodbinske člane je šteti poleg v § 4 zadnji odstavek imenovanih tudi starše, staro mater in starega očeta, če stanujejo v skupnem gospodarstvu. Naredba stopi v veljavo dne 1. aprila t. l.

Kurz krone pada. »Obzor« poroča iz Beograda, da kurz papirne krone še ne prestando pada. Danes velja 100 dinarjev 305 kron, 100 frankov 205 kron, 100 drahem 953 kron, 100 mark 185 kron. To nas derejo.

Prost lov in prosto ribarstvo? Kakor se govori, namerava centralna vlada proglasiti prost lov in prosto ribarstvo.

Zagrebsko mestno gospodarstvo. Zagrebska mestna občina obdeluje v lastni upravi na 200 oral svoje zemlje; lani je pridelala med drugim 200 hl vina. Promet je znašal nad 3 milijone kron, a čisti dobiček 34.000 K. Sedaj namerava urediti še lastno mlekarstvo podjetje.

700 vagonov semen za Kraljevino SHS je poslala Amerika.

Dopisi.

Iz Samušan pri Ptuj. Naša občina živa veliko čast. Ima namreč to redko srečo, da se je naselil v njej avstrijski podmaršal Riml v. Altrossenburg. Ta gospod si je kupil l. 1916. pri nas veliko posestvo in odrinil tako domačine od zemlje. Poznamo in vemo, kako so si pridobivali taki gospodje med vojno denar, zato opozarjamo in pozivljamo našo deželno vlado, da posveti temu gospodu in njegovemu posestvu nekaj pozornosti, saj je brez dvoma kupljen z denarjem, ki gotovo ni najčistejšega izvora. Mi nikakor ne moremo razumevati; da bi smeli uživati dohodke slovenske zemlje taki Nemci, ki še nikdar v življenju niso prijeli za plug in motiko, med tem ko jo nam domačinom tako krvavo primanjkuje, da na svojih malih njivah niti oddaleč ne pridelamo toliko, da bi mogli preživeti sebe in svoje družine. Opozarjamo našo vlado, da ne pozabi na regentove besede: Zemlja bodi odslej božja in vaša.

Iz Sv. Petra pri Novem mestu nam poročajo: Lastniki otoškega gradu, kontesi K. Margheri so postala tla v Jugoslaviji že prevročja. Parcelirati hoče baje velik del svojega veleposestva in ga prodati na dražbi, za ostanek in grad pa pravijo da baranta z nekim zelo pobožnim ljubljanskim vojnim dobičkarjem in velekapitalistom. Plemenita gospa ne računa slabo. Drago prodati to posestvo, ki so ga njeni modrokrvni predniki ukradli slovenskemu kmetu in jo nato z lepim izkupičkom pobrisati med nemške sestrice na Dunaj ali kam drugam. Upamo, da bo naša vlada pravočasno prišla take ptičke za repek ter prekrizala njihove modre račune. Plemeniti gospe prav nič ne bрани, kar pobere naj jo, kamor jo žene srce, a svoje posestvo bo pustila nama, ki ga obdelujemo. (Opomba uredništva: Socialna demokracija zahteva, da se razveljavijo vse prodaje in spekulacije z veleposestvi in drugimi veleobratmi, ki so se zgodile po proglasitvi Jugoslavije. Stranka dobro ve, da hočejo mnogi taki ptički, kot je kontesa Margheri, še pred agrarno reformo prodati svoja veleposestva in nekaterim se je to tudi že posrečilo. Vse te kupčije se morajo pa brezpogojno razveljaviti. Dovolj dolgo je uživala ta nemška gospoda slovenskim kmetom ukradeni zemljo, zato nikakor ne bomo dopustili, da bi nas še pred svojim odhodom ogoljufali.)

Z Dolenjskega nam piše revna žena: Naši časopisi v enomer pišejo o razdelitvi zemlje, med kmete. Prav, zemljo naj dobi tisti, ki jo res obdeluje, a zdi se mi, da bi bila dolžnost vlade, da se tu v prvi vrsti ozira na reveže, vdove, invalide in bajtarje, ki danes ne vedo, od česa bi ži-

veli. Siromaki prosimo vlado, naj bo pri razdelitvi pravična in se ozira pred vsem na one, ki jo imajo premalo ali pa nič in ne na one, ki že sedaj ne morejo vsega obdelati. Pri nas se bogatini že sedaj vsele, kedo bo pobasal najlepše kose graščinskega. Kar sami so si že v mislih vse razdelili, seveda tako, da bi na siromaka ne prišlo nič. Opozarjamo vlado naj ne razdeli le graščinskega imetja, ampak tudi posestva onih kmetov, ki so brez otrok in župnijska posestva. Na reveže radi vedno pozabijo. Upamo, da vsaj še Jugoslavija ne bo.

Petrova vas pri Črnomlju. Za 25. marca t. l. je bil v našo šolo sklican shod jugoslovanske socialno - demokratične stranke. Nekateri, ki imajo slabo vest, so strašili nepoučeno ljudstvo, da pride Antikrist, ki hoče vzeti kmetom zemljo in odpraviti vero. No, ljudstvo se tega ni zbal, ampak se prav v obilnem številu udeležilo shoda. Mlado in staro, možje in žene, vse je bilo zastopano. Kot glavni govornik je nastopil poverjenik slovenske deželne vlade sodrug P r e p e l u h, ki je v poljudnem govoru razložil poslušalcem program socialistične stranke, ki edina zastopa koristi našega revnega ljudstva in se bori za njegove pravice. Kazal je na krizo, ki grozi našemu kmetijstvu in zahteval odprtje mej, čemur so poslušalci glasno pritrdjevali. Mir med narodi, ki so navezani eden na drugega je prvi pogoj za našo bodočnost. Končno je razložil še naše razmerje do vere in ožigosal laži, ki se trosijo v tem oziru med nepoučeno ljudstvo. Poslušalci so z zanimanjem sledili govornikovim izvajanjem. Kot drugi govornik je nastopil s. Fr. E r j a v e c, ki je v kratkih besedah očrtal delo in program liberalne in klerikalne stranke, ter pokazal, da se edino socialistična stranka bori res za svobodo, pravice in dobrobit teptanega ljudstva. Pozival je zborovalce na naročbo »Ljudskega glasu«. Konečno je vžigosal še protiljudsko delovanje zagriženega šusterčijanca, klerikalca in — žalibog — župana Grahka. Ljudstvo je burno pritrdjevalo živahnim govornikovim izvajanjem in izražalo željo, da bi se podobni shodi vršili čim pogosteje. Da, naše ljudstvo se ne boji več socialistov, katere so nam naši dosedanji voditelji slikali kot tuleče volkove, ki hočejo vsakega požreti. Obratno, v njih uvideva svoje edine prijatelje, zato bo pa pri prihodnjih volitvah tudi vedelo, komu oddati svoje glasove.

Gorje pri Bledu. Pri nas je svoje dni neomejeno paševal župnik, deželni poslanec in največji šusteršičev podrepnik P i b e r. Pa to je bilo, sedaj je pa drugače. Ljudstvo čim vedno bolj obrača hrbet in beži trumoma iz njegove stranke. Najlepši dokaz zato je bil krasen shod, ki ga je priredila preteklo nedeljo pri nas socialno-demokratična stranka. Vkljub deževnemu vremenu so bili gostilniški prostori pri Černetu premajhni in shod se je moral vršiti na prostem. Govoril je s. E r j a v e c iz Ljubljane. V svojem govoru je pokazal dosedanje, ljudstvu škodljivo vladanje in delovanje liberalne in klerikalne stranke in kratko razložil program socialno-demokratične stranke. Ljudstvo je z zanimanjem sledilo njegovim izvajanjem in ponekod burno pritrdjevalo. Tudi naše kmetско ljudstvo vedno bolj uvideva potrebo po najožjem sodelovanju kmečkega in delavskega ljudstva. Oba tarejo isto skrb in nadloge, zato spadata tudi v isto stranko. Da bi se vršili podobni shodi čim pogosteje.

Št. Peter pri Mariboru. Na sestanku, ki se je vršil pretekli mesec v tej vasi, so se nekateri mali kmetje, oziroma viničarji, izrekli, da bi bilo dobro, ako bi se vsi viničarji in kajžarji organizirali v strokovno organizacijo. Ta načrt iz vsega srca pozdravljamo, kajti v organizaciji je največja moč.

Po svetu.

Mirovna konferenca. V Parizu na Francoskem so se zbrali k posvetovanju zastopniki vseh neštevilnih držav, ki so se klale med seboj več kot 4 leta. Narodi so pričakovali, da po tolikem prelivanju krvi sklenejo tam konečno vendarle mir pravice, ki bo vsaj približno zadovoljil vse narode. Jugoslovani smo posebno od predsednika ameriških zveznih držav, Wilsona, pričakovali, da bo zastavil tam za nas svojo mogočno besedo. Pa zmotili smo se kruto. Državniki zmagovitih ententnih veslesil, to je Francoske, Angleške, Japonske, Italije in Amerike so vzeli vse vajeti v svoje roke, sami odločujejo o bodoči usodi sveta, drugih manjših narodov, ki so tako dolgo prelivali kri zanje, pa niti do besede ne pustijo.

Ententa je naenkrat pozabila na vse lepe besede in obljube, s katerimi je tako dolgo pitala male narode. Pozabila je na pravico in sedaj hoče deliti najnesramnejšo krivico, ki si jo moremo misliti. Tako je baje že prisodila srce slovenske zemlje, to je naše Primorje, pohlepni in nenasitni Italiji. Izročila je tretjino našega naroda najkrutejšemu laškemu zatiranju. To je plačilo ententnih mogotcev za ogromne žrtve, s katerimi smo tudi Jugoslovani pripomogli do njihove zmage. Miljon Srbov je izkrvavelo na vseh bojiščih sveta in poginilo gladi doma, tisoče in tisoče Slovencev in Hrvatov je padlo v legijah in umrlo na vešalih in ječah, kakor kaže ne za svojo svobodo, ampak za nenasitni imperijalizem italijanskih, francoskih in angleških kapitalistov. Vsa ta prelita kri vpije do nebes po maščevanju. In maščevanje pride. Ljudstva bodo sama pomedla s temi mogotci, prevrnili se bodo prestoli, zrušile se bodo vlade današnjih kapitalističnih držav in zatirana ljudstva bodo vzela zama svojo usodo v roke. Ker ni zmagal idealni a slabotni Wilson, bo zmagala revolucija in ta bo odrešila tudi naše zatirane brate ob našem ukradenem morju.

Na Ruskem vladajo še vedno takozvani boljševiki, to je revolucionarno delavstvo, ki je pomedlo s carjem, njegovi mi žandarji, veleposestniki in drugimi mogotniki, ki so živeli doslej na račun zatiranega in izkoriščenega ljudstva. Sto in stokrat so nam že prorokovali naši časopisi polom boljševiške vlade, a kakor je videti, stoji ta mnogo trdnje, kot je pa to vseh raznim kapitalistom pri nas in drugod. Da, da, vojni dobičkarji, spekulanti in podobna sodrga, ki sedi na svojih prigoljufanih milijonih, ima dovolj vzroka batl se boljševizma, zatirano ljudstvo se jih ne boji preveč.

Na Nemškem divja revolucija. Bore se med seboj socialni demokratje, razni privrženci stare cesarske vlade in takozvani Spartakovci, ki bi jih lahko primerjali z ruskimi boljševiki. Kdo bo zmagal, še ni gotovo, najbrže zmerni socialni demokratje, ki so dobili pri zadnjih volitvah skoro polovico vseh oddanih glasov, to je nad 11 milijonov. Zunanje politični položaj je pa za Nemčijo zelo slab. Oskubili jo bodo na vseh koncih in krajih in ji naložili vojno odškodnino, da bo desetletja zdihovala pod temi bremenami. Tako se mora sedaj nemško ljudstvo pokoriti za težke grehe svojih brezvestnih vlad in »voditeljev«.

V Italiji vre. Laško vojaštvo divja med okupiranim slovenskim in hrvatskim ljudstvom, doma pa narod strada. Vlada skuša krotiti ljudstvo z ječami in cenzuro, a vsak dan beremo o malih uporih in stavkah delavstva, ki se je do dobrega najedlo vojske, lakote in — svoje vlade. Tudi v Italiji bo prej ali slej zagrmelo, kakor na Ruskem, Nemškem in drugod. Tedaj ne bo osvobojen samo naš narod, ki danes ječi pod laškim jarmom, ampak

osvobojeno bo tudi italijansko ljudstvo samo, ki ga sedaj izkorišča njegova imperialistična vlada in izsesava veleposestniki, ki imajo v svojih krempljih skoro vso italijansko zemljo.

Na Ogrskem se je zgodil državni prevrat. Ententa je hotela zasesti skoro vse ogrsko ozemlje in državo gospodarsko zadušiti. Poslala je ogrski vladi tozadevno obvestilo, ki ga pa vlada ni hotela vzeti na znanje. Podala je raje demisijo, obenem je pa odstopil tudi predsednik republike, grof Karoly. Vlade se je nato polastilo revolucionarno delavstvo, ki je takoj proglasilo najožjo zvezo z ruskimi boljševiki ter stopilo v odkrit boj proti roparski in divjaški politiki znorele entente. Tako se počasi vali od vzhoda sem veliki plaz, ki iztreblja vso gnilobo nekdanjih mogotcev. Ta plaz je že na mejah Jugoslavije; naša brezglava begradska vlada ga bo pa privabila tudi v Jugoslavijo. Vstavljal se pa pri nas ne bo, ampak šel bo dalje in dalje, dosegel bo Pariz in tisti, ki hočejo danes naša mirovni konferenci uveljaviti zopet moč krivice, bodo morda jutri viseli na drevesih, kamor tudi spada o. Ljudstvo si bo odslej samo pisalo svojo pravico.

Češi so postali silno objestni. Dokler jih je dunajska vlada tlačila kakor nas in so jih naši poslanci na Dunaju podpirali, so nam njihovi voditelji prisegali bratstvo in zvestobo do zadnje kaplje krvi, sedaj pa, ko so postali samostojni, so nas pa izdajalsko zapustili in danes se objemajo z — Italijani. Češki narod vodijo danes liberalni milijonarji in advokati, ti pa nikjer in nikdar ne poznajo poštenosti, ampak le svoja nenasitna žrela. Podjarmiti hočejo milijone Nemcev, stotisoče Mažarov, tisoče Poljakov in to nazivajo sedanji češki voditelji — narodno osvobodjenje in samoodločbo. Nič čudnega torej, če češke mogotce bolj vleče srce k Italijanom, kot pa k Jugoslovanom, ki se bore le za svoje pravice. Pa tudi za nje bo prišel dan plačila in tedaj se bodo še ozirali po — Jugoslovanih. Nam mora biti to le dobra šola. Priti moramo do spoznanja, da se smemo zanesti edino le na sebe in na zatirance vsega sveta.

Bivši avstrijski cesar Karol v Švici. Švicarska vlada je dovolila, da se nastani bivši avstrijski cesar Karol v Švici. Zato se je odpeljal iz Eckartsaua s svojo družino in dospel v Svico 25. t. m. Na potovanju se mu ni pripetilo nič. Šest sto let so cesarjevali in kraljevali Habsburžani, sedaj se je slednji bivši vladar Karol nastanil v Švici, kjer je stala »Habsburg«, graščina habsburškega rodu.

Razne vesti. Nemški delegati za mirovno konferenco pridejo na Francosko koncem marca. — V Barceloni na Španskem stavkajo vsi uslužbenci železnice. — Angleška je preklicala vse odredbe glede uvoza sirovin. — Škoda, ki so jo povzročili boljševiški nemiri v Berlinu, znaša več milijonov kron. — Boljševizem se v Nemčiji vedno bolj širi. — V madžarskih šolah se verouk ne podučuje več. — Rumunska kraljica je odpotovala po političnih opravkih v London. — Če se bodo nemiri v Nemčiji nadaljevali in širili, name-rava antanta sama s svojimi četami napraviti red.

Naročnikom in zaupnikom

Prvo številko pošiljamo mnogim brezplačno na ogled. Komur list ugaja, naj pošlje t a k o j naročnino, da bo dobil list redno. Naročnina se plačuje četrtletno, torej naj pošlje vsak 3, 6, ali pa 9 K za tekoče leto. Kdor je že odposlal, a premalo, naj razliko takoj poravnal, da ne bo zmed. Prosimo pa vse prijatelje našega lista, da določijo za svojo vas, ali pa za celo občino zaupnika, ki bi prevzel razpečevanje lista in pobiranje naročnine za svoj kraj, ker bi list pošiljal najraje le

v skupnih zavojih na en naslov. Nekaterim zaupnikom smo že prvo številko poslali v več izvodih in priložili naročniške pole. Prosimo jih, da list razdele med svoje prijatelje in znanke, jih vpišejo v naročniško polo, poberejo naročnino in pošljejo vse skupaj takoj našemu upravnštvu. Drugo številko bomo poslali zopet istim zaupnikom, a le v tolikih izvodih, kolikor naročnin bomo prejeli. Upamo, da se čim preje priglasi čim največ novih zaupnikov, da jim pošljemo naročniške pole.

Vsi na delo za naše glasilo.

Uprava »Ljudskega glasu«,
Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Iz naše države.

Državni zbor, ali »narodno predstavništvo«, kakor ga imenujejo službena poročila, se je zbral 1. marca v Beogradu. S kakim resnejšim delom vsled raznih ovir doslej še ni pričel. Člani tega državnega zbora niso voljeni od ljudstva, ampak imenovani od raznih strank po razmerju pred vojno, zato seveda tu nimajo pravice sklepati kakih končnoveljavni zakonov in postav. Njihova edina naloga je, nadzorovati skupno vlado, urediti prehrano ljudstva in pripraviti vse potrebno za volitev konstituante. Ta naj bi se vršila čim preje, da konečno že enkrat prenehajo današnje zmedene razmere in se začne čas miru in dela. Slovenci imamo v tem provizoričnem državnem zboru 32 zastopnikov, med katerimi je tudi 5 socialnih demokratov.

Skupna vlada v Beogradu se ima boriti z velikimi težkočami. Sestavljena je bila po dolgih posvetovanjih in pogajanjih začetkom decembra lanskega leta. V njej sedijo zastopniki najmočnejših strank vseh treh delov našega naroda. Izmed Slovencev sta v skupni vladi dr. A. Korošec (VLS.) kot ministrski podpredsednik, in dr. A. Kramer (JDS.) kot minister za konstituanto in izenačenje zakonov. Jugoslovansko organizirano delavstvo zastopa hrvaški socialist Vitomir Korač, kateremu so poverjene tudi priprave za agrarno reformo. Ker v razrušenem Beogradu še ni niti prostorov za vse potrebne urade in se ima naša mlada Jugoslavija še na vseh mejah boriti s sovražniki, predvsem Italijani, se vlada svojim poslom še ni mogla posvetiti s tako vnemo, kakor bi bilo potrebno.

J. D. S. ali »jugoslovanska demokratska stranka«, kakor se sedaj naziva slovenska liberalna stranka, je začela razvijati v zadnjih časih tudi med našim kmetskim ljudstvom prav živahno agitacijo za svoj program. Njeni govorniki krošnjarijo po deželi s svojim evangelijem v trdnem prepričanju, da naše ljudstvo komaj čaka, da zopet poveri vso oblast liberalnim izveličarjem žalostnega spomina. Upamo, da bodo prve volitve poudile te ljudi, da nimajo med našim ljudstvom iskati prav ničesar, preveč so nam še v spominu iz časov, ko so gospodarili pri nas. Slovensko delavno ljudstvo ne bo več izročalo svoje usode v roke ljubljanskim advokatom, ampak bo vzelo vajeti samo v roke. Nekateri treznejši liberalci tudi res ne gojijo prevelikih upov v svojo zmago in se skušajo ohraniti na drug način. V Sarajevu so pod vodstvom ministra Pribečevića in dr. Kramerja zlepi veliko jugoslovansko demokratsko stranko, ki obsega advokate, doktorje, bogatine in druge take liberalce iz vse Jugoslavije. V sedanjem neizvoljenem državnem zboru so tako prišli do precejšnje moči in sedaj napenjajo vse sile, da bi se uredila Jugoslavija po njihovem receptu. S pomočjo centralizirane državne uprave hočejo ohraniti svojo stranko trajno na krmlu, pa se jim ne bo posrečilo.

Mi, ki zahtevamo v prvi vrsti organiziranost stanov, smo vedno pripravljeni, v našem listu prinašati poročila o takih organizacijah, hočemo jih podpirati tudi s prirejanjem shodov in predavanj ter jim po želji pošljemo zastopnika, ki bi v njihovem smislu sestavil pravila in načela takšne viničarske organizacije. Zlasti v sedanjem času, ko gre za agrarno reformo, katero bi najraje izvedle meščanske stranke po svojem kopitu, sedaj morajo mali kmetje in viničarji stopiti na lastne noge — ki jim hočemo iti na roko.

Iz naše stranke.

V opoziciji? Ker v belgrajski vladi nikakor ne začnejo z rednim delom, ki bi vsaj deloma omilil neznošno bedo našega ljudstva, je zagrozila stranka, da izstopi iz vlade in preide v opozicijo. Zadeva še ni rešena in se vrše še pogajanja.

Naši shodi v nedeljo 6. t. m.

Zgor. Beznica pri Kranju, ob 3. uri popoldne, poroča s. Čelešnik.

Škofja Loka. Poroča govornik iz Ljubljane.

Prvi maj. Bliža se praznik, ki pomenja za bedne in zatirane vsega sveta dan vstajenja in neomajne vere v boljšo bodočnost. Celo leto hodi delavec v tovarno, rokodelc v delavnico, kmet na polje, eden obhaja te praznike, eden druge. Če praznuje Anglež, dela Rus, če počiva delo pri katolikih, gara Mohamedanec itd., znak, da ni mogla združiti človeštva ne vera in ne narodnost. Dolgo je bilo tako, stoletja in tisočletja, danes je pa drugače. Kar ni sta mogli doseči vera in narodnost, to je dosegla beda in potreba. Že pred desetletji so se združili »mali« ljudje vseh narodov in vseh ver, segli so si v roke in si povedali, da tlačijo vse iste skrbi, da nosijo vsi isti križ, da izkoriščajo vse isti mogotci. Združili so se vsi v enotno zvezo revnih in zatiranih in to zvezo imenujemo Internacionalno, to je mednarodno združitev vseh, ki žele na svetu več pravice, kot so jo pa imeli do sedaj. Ta internacionala je proglasila leta 1889. prvi maj za praznik proletarijata vsega sveta. Od tedaj počiva na ta dan delo po vseh tovarnah in obratih pri vseh narodih in pri vseh verah v znak, da so si bratje ruski in italijanski kmet, nemški in francoski delavec.

Tudi zavedno slovensko delavstvo je doslej vedno praznovalo ta dan. Skromna so bila ta slavlja dosedaj, kakor je bilo skromno naše življenje. Nasprotno stranke so imele zasluženo naše ljudstvo, da ni videlo, da pravzaprav spada ves naš narod med one, ki slavijo ta dan. Letos mora biti to drugače. Mnogo so videli naši ljudje po svetu, mnogo gorja so izkusili in mnogim so se odprle oči, zato mora biti letošnji praznik zatirancev vsega sveta obenem praznik vsega našega naroda.

Vsak naj pridobi vsaj dva naročnika!

Prosveta.

Slovensko vseučilišče dobimo še to jesen. Vlada je v to svrhu dovolila kredita 1.400.000 K. Tako se je končno dosegla desetletna želja slovenskega naroda.

»Naprej« glasilu jugoslov. socialno-demokratske stranke se je z 28. marcem t. l. močno povečal. Opozarjamo naše prijatelje, da se po možnosti naroče na ta list; ki vneto zastopa koristi ubogega ljudstva. Izhaja vsak dan in stane letno 60 K, mesečno pa 5 K. Naroča se ga v upravnistvu, Ljubljana, Frančiškanska ul. št. 6. I.

Zemljedeljska visoka šola. V jeseni se preseli višja gospodarska šola iz Križevca v Zagreb ter se preosnuje v zemljedeljsko visoko šolo. Ta visoka šola bo za razvoj našega kmetijstva velikanske važnosti.

Družba sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1919. Udje prejmejo letos naslednji književni dar:

1. Koledar za leto 1919.
2. V boj za temelje krščanske vere!
3. Brstje iz vrtca slovenskega pesništva.
4. Kako si ohranimo ljubo zdravje.
5. Slovenske Večernice, 72. zvezek.

Družba se bo potrudila, da udje prejmejo knjige kolikor mogoče hitro, in sicer večinoma po pošti, ker je vsled sedanjih prometnih razmer težko razposlati knjige po železnici. Letošnje knjige se bodo razposlale po sledečem redu: 1. Krška škofija. 2. Razni kraji. 3. Goriška nadškofija. 4. Tržaško-koperska škofija. 5. Lavantinska škofija. 6. Ljubljanska škofija. Knjig za goriško nadškofijo, za tržaško-kopersko škofijo, deloma za ljubljansko škofijo (na Notranjsko in v Vipavsko dekanijo) ter deloma za razne kraje zaenkrat ne moremo razposlati niti po pošti, niti po železnici, ker je ves promet v te kraje pretrgan.

Gospodarske vesti.

Semenski krompir. Slovenska kmetijska družba je kupila več vagonov semenskega krompirja prav dobre vrste ter ga bo oddajala svojim udom za spomladno saditev. Krompir je dobre slavonske vrste in sodeč po prejšnjih poskusih je primeren tudi za krajevne razmere v Sloveniji. Domačega, posebno kranjskega krompirja je danes za seme težko dobiti, vsled česar si moramo pomagati z uvozom tega semenskega gomolja. Priporočati je vsem kmetovalcem, naj posade vsaj nekaj tega tujega krompirja ter poskusijo kako bo uspeval pri nas. Prodajalec nam zagotavlja, da je ta krompir »Imperator«, ki je znan kot izborna vrsta. Oddajal se bo le udom Slovenske kmetijske družbe in sicer v vagonih brez vreč po 90 K za 100 kg, v vrečah pa po 100 K za 100 kg. Podružnice in županstva, ki ga hočejo naročiti po cele vagone, naj brzojavno priglasijo svoja naročila, ker je že v prihodnjih dneh pričakovati dohod tega blaga.

Modra galica. Vinogradnikom, ki jim je na tem, ležeče, da dobe modro galico o pravem času, zagotovo in po sedaj določeni ceni 6 K za en kilogram se priporoča, da si jo takoj naročijo pri »Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani«; za Stajersko pa pri »Zadružni Zvezi v Celju« ali pri »Kmetijskem društvu v Račjem«.

Opozoriti je posebno na to, da se čimdalje bolj slabšajo prometne težkoče v Nemški Avstriji in da bo morda pozneje dobava tega blaga sploh nemogoča. Razentega gredo cene modri galici neprestano kvišku, in se jo bo pozneje moglo dobiti le težko in za neprimerno višje cene.

Komur je torej na tem ležeče, da ima galico gotovo v rokah za čas porabe, naj takoj naroči potrebno mu množino, dokler jo je še kaj dobiti. Nadrobna naročila sprejemajo podružnice kmetijske družbe, dalje okrajni zastopi, županstva ali pa druge kmetijske korporacije.

Hrvaški les za Francijo. Kakor se čuje, hoče nek francoski konzorcij izvoziti deset tisoč vagonov lesa iz Hrvaške ter ga plačati v kronah. Hrvatski trgovci nasprotno zahtevajo, da se les plača v frankih.

Oddaja plemenskih praščev. Vnovčevalnica za živino v Ljubljani ima oddati večjo množino plemenskih pujskov v starosti od 8 do 12 tednov. Kdor jih želi kupiti, naj se zgleda v pisarni Turjaški trg št. 1 od 8. do 12. ure vsak dan.

Gnojni kupi. Če vozimo po zimi gnoj na njive, ga ni puščati v razkopanih kupih, ampak ti kupi se morajo poravnati in stlačiti, da se gnoj ugodno naprej razkaja. Pri nas pa vidimo pogostoma, da se gnoj tudi v teh kupih v nemar pušča. Kakor se je napeljeval in zvrčal, tako leži na teh mestih. To ni prav. Kakor v gnojiščih, tako se mora gnoj tudi na teh kupih stlačiti in poravnati, sicer nam gre preveč redilnih snovi v izgubo.

Gozdni žandarji. Minister za gozdarstvo in rudarstvo Mehmed Spaho je odredil, da se morajo v celi državi zbrati podatki glede gozdov. Misli se nastaviti 600 gozdnih žandarjev, ki bodo strogo čuvali, da se gozdovi ne kvarijo.

Kako je mešati umetna gnojila? To vprašanje je zelo važno. Ker rabimo za isto polje pogostoma različna gnojila moramo jih preje mešati, da si tako tudi prihranimo časa pri posipanju. Marsikdo zmeša prekmalu, dolgo preje, predno rabi, in potem šele razsipa. To je čisto napačno, ker se med tem gnojila pokvari. Tomazevo žlindro ne smemo mešati z amonijakom, z gnojem iz hleva in stranišč, in tudi žganega apna ne. Čilski solitar pa lahko mešamo s superfosfatom, a le s suhim, in če potem mešanico takoj raztrosimo. Solitar tudi lahko mešamo s kompostom in gnojem iz hleva in stranišč.

Širite naš list!

Drobiž.

Grobovi Srbije. Jugoslovanski časnikarski urad razglasuje nastopne podatke o mobilizaciji, oziroma izgubah srbske armade: Med vojno je bilo mobiliziranih 707.343 mož, t. j. 20 odstotkov vsega naroda. V tej vsoti še niso všteti jugoslovanski dobrovoljci, 10 divizij, ki so operirale v Rumuniji in šteje 40.000 mož, potem 10.000 prostovoljcev iz Amerike in od drugod, ki so bili na solunski in na drugih frontah v vrstah ententnih čet in 50.000 mož, katere je mobilizirala Črnagora za Srbijo, tako obsega število vseh srbskih vojakov na 800.000 mož. Izgube Srbov znašajo 369.818 mož mrtvih vojakov. Kar je pa srbskega civilnega prebivalstva umrlo med vojno, o tem priča oficialna avstro-ogrška statistika. Naštela je namreč nič manj kakor 630 tisoč oseb. Iz tega proizhaja, da je Srbija med vojno imela skupaj skoraj en milijon mrtvih, to je četrtino celokupnega srbskega prebivalstva!

Ženitbena posredovalnica v Zagrebu. Zagrebški listi poročajo, da posreduje ženitbena posredovalnica »Libertas« z najstrožjo diskrecijo na Sveučilišnem trgu 1. — Tega pa ne povedo, s kakšnim uspehom in koliko bogatih ženinov in nevest ima na razpolago.

Koliko in kako se krade. Izračunili so, da v Italiji pokradejo na leto do 15 milijonov lir. Ta vsota še ni tako velika, če pomislimo, koliko ukradejo v drugih krajih. V samem Londonu ukradejo tatovi naenkrat po dvajset milijonov. V Njujorku znaša vsota 25 milijonov, a v Berlinu do 18. milijonov. Kar se pa tiče predrznosti te svojati, pa je težko določiti prvenstvo. V Parizu se je posrečilo ukrasti nekaj bronastih topov iz policijskega urada. Sredstva so najmodernejša in najdovršenejša. Tako je glasoviti ulomilec iznašel »krožečo pilo«, ki pa ni nič proti današnjemu praškemu »thermite«, ki je sestavljen iz aluminijevega prahu in oksida, ki zgori ob temperaturi 3000 kolorij ter razstopi vsako kovino. Ta prah je iznašel kemik tvrdke Krupp za vlivanje cevi, a vlonilci so ga porabili za blagajne. Za delo s tem prahom je treba večje vaje in znanja, a se vkljub temu zelo mnogo vporablja.

Prihod ciganov v srednjo Evropo. S starih kronik, ki jih še imamo, vidimo, da so prišli prvi »Cigani«, narod od vzhoda, ki so se potikali po Češki in prevarjali tam ljudi, že v letu 1416., torej nekaj časa po smrti Jana Husa, in ravno pred izbruhom husitskih vojska, v Evropo. V Francijo so zašli nekaj let pozneje; v Pariz šele v letu 1427., ko je bilo užgano v vseh deželah Zapadne Evrope sovraštvo proti bogokletnim in ljudi pohujšujočim Čehom. Francozi so imenovali cigane »Bohemius«, ker so prišli prvi od njih skozi Češko, bodisi iz sovraštva do čeških »bogo-kletnikov«, bodisi le z namenom, le-te očr-niti pri preprostem ljudstvu. Sveta cerkev si je že znala pomagati iz vsake zadrege; rafinirano se je prala, pa tudi — če treba — maščevala...

Kako je okradla bivša avstrijska ce-sarska hiša prebivalstvo. Strokovni list »Die Seife« poroča, da je zahteval vrhovni dvorni urad za cesarsko hišo take množine mila, ki bi zadostovale 13.300 ljudem za celi mesec. Dalje so nakazali cesarske-mu dvoru: 13. februarja 1918 250 kg je-drnege mila (»Kernseife«), 30 kg vojnega mila, 100 kg pralnega mila, tkzv. »Schmierseife« in 500 kg milnega praška; 22. maja 250 kosov najboljšega mila, 200 kg »Schmierseife«, 2000 kosov vojnega mila 1000 kg milnega praška; 1. avgusta 1918: 250 kg najboljšega mila, 200 kg »Schmierseife«, 1000 kosov milnega praška; 14. septembra 1918: 500 kosov fi-nega mila. — To je moralo biti umazano-sti v avstrijski cesarski hiši, da so pora-bili toliko mila.

Viljem si izposojuje. Iz Berlina po-ročajo, da je bivši cesar Viljem zahteval informacije o njegovi privatni lastnini, ker je moral naprositi od svojega holandskega gospodarja 20.000 goldinarjev na po-sodo. Nemška vlada mu je nakazala 600.000 mark za pokritje stroškov. — Ce cepl drva, se gotovo zasluži mnogo.

Narodna straža na kolodvorih. V me-secu januarju in februarju so narodne straže na dunajskih kolodvorih prepreči-le v 37 slučajih velike tatvine in v 32 slu-čajih plenitve. Pri tem so prijeli 132 civi-listov, med njimi 12 dolgo iskanih vlo-milcev, približno 27 železničarjev, 5 vo-jakov, 27 narodnih stražnikov in 4 mest-ne redarje, ki so jih izročili sodišču. V blagu so pobrali 9000 kg moke, 5000 kg sladkorja, 2000 kg marmelade, 298 kg mla, 192.000 svalčic, 520 smodk, 92 novih oblek in mnogo drugega blaga in vse to so izročili varstvenim uradom.

Kmetje so si sami razdelili zemljo. Prebivalstvo ogrskih občin Aszet in Hat-van, ki je brez zemlje, se je odločilo, da konfiscira posestva baronov Schossber-gerja in Hatvany in Hatvany - Deutsch, ki sta znana sladkorna barona. Če bi vla-da poskusila preprečiti to namero z vo-jaško silo, se bo ljudstvo tudi vojski uprlo. Kmeti so že napravili svoj zaključek in vzeli imovini v svojo posest.

Kadilci. »Glas Slobode« prinaša do-pis, ki ugotavlja, da je finančna uprava kupovala v brčanskem kotoru po nekem g. Rebiju od kmetov za državni odkup do-ločeno množino tobaka kilogram po 50 vi-narjev! Koliko pa stane kg tobaka, ki ga prodaja tobakna režija SHS? Da, človeku derejo kožo s telesa, kjer le morejo!

Kje je najhujši mraz na svetu? Ka-dar je pri nas mraza le nekaj stopinj pod ničlo, si že manemo roki in usesa, da si jih ugrejemo. Naš mraz pa ni prav nič hu-dega. Na Švedskem ni nič nenavadnega mraza 40 do 50 stopinj pod ničlo. V se-verno-vzhodni Rusiji pade toplomer veli-kokrat na 50 stopinj mraza. Najhujši mraz je pa v Sibiriji, kjer so imeli mraza tudi že 69,8 stopinj pod ničlo. Pri nas si še predstavljati ne moremo, kakšne so po-sledice tolikega mraza. Živo srebro po-stane trda kovina, ki se da rezati in tolči

kakor svinec. Železo postane krhko in se drobi kakor steklo. Moker les postane trd kakor železo in se ne da cepiti. Čudno je, da prenašajo živali in rastline tako hud mraz, ne da bi mu podlegle.

Izseljevanje v Evropo. Iz New-Yorka javljajo, da je izseljevanje v Evropo v polnem teku. Največ je Italijanov, Po-ljakov, Orkov, Španjolcev, so pa tudi Sr-bi, Rumuni, Slovenci in Albanci. Po skle-pu miru se bo, kot vse kaže, v prav ve-likem številu pričelo izseljevanje izseljen-cev nazaj v Evropo.

Neprestana žetev. Na svetu je nepre-stana žetev. V januarju žanjejo v Argen-tiniji, Čile, Avstraliji, Novi Zelandiji, v fe-bruarju v Indiji, v marcu v Gornjem Egip-tu. V Meksiki, na Kubi, v spodnjem Egip-tu, Siriji, Perziji, Mali Aziji žanjejo v aprilu, v naslednjem mesecu v severni Ameriki, nekaterih južnih delih Amerike, na Japonskem in Kitajskem, v juniju v Italiji, južni Afriki in zapadnih delih Ze-dinjenih držav, v juliju v podonavju, se-verni Franciji, južni Rusiji, Kanadi; v Nemčiji in Angliji žanjejo v avgustu, ena-ko v Belgiji, Holandiji. V septembru ža-njejo v Rusiji in Skandinaviji, meseca ok-tobra v Peru, novembra v južni Afriki, v decembru pa v južni Avstraliji. Tako ni dneva, da bi srp ne pel. Le po lastni kriv-di človeštvo nima kruha.

Socializacija denarnih zavodov na Ogrskem. Revolucionarna vlada svetov je izdala naredbo, s katero se odreja socializacija denarnih zavodov. Ljudski poverjenik za finance je pooblaščen, pre-vzeti vrhovno vodstvo vseh denarnih za-vodov, oziroma staviti ista pod kontrolo, kakršno smatra za primerno, da se izvede socializacija. Vodstvo posameznih bank in hranilnic prevzamejo posebni funkci-onarji, katere imenuje ljudski poverjenik za finance. Dviganje vlog je dovoljeno sa-mo v zelo omejenem obsegu. Denarni za-vodi ne smejo samostojno izvršiti nikake transakcije v vrednotah. Kdor ima v banki ali hranilnici tekoči račun ali kakršnos-bodi vlogo, mora najkasneje v 14 dneh, pri vsotah izpod 15.000 kron v 30 dneh doka-zati svojo istovetnost, drugače zapade nje-gova vloga v korist državne blagajne.

Kako se imajo v »svobodni« Franciji. Med francoskimi železničarji je veliko gi-banje. Sindikat železniških uslužbencev proge Pariz-Sredozemsko morje, je za-hteval reguliranje plač. Ker so bile za-hteve odklonjene, so uprizorili železničar-ji štiriurno stavko po vsej prog. Radi tega je bil tajnik zveze sodrug Midel aretiran. Za stvar se je začela zanimati sedaj osrednja zveza železniških uslužbencev vseh francoskih železnic. Njen tajnik Bi-dagerray se je podal v spremstvu neka-

terih poslancev h Clemenceauju in zahte-val, da takoj izpuste Midela. Clemenceau je to odrekel in izjavil, da bo postavljen Midel pred vojaško sodišče. Ta odgovor je povzročil med železničarji veliko raz-burjenje. — Eno zadnjih nedelj bi se imelo vršiti v Parizu in okolici 800 delavskih protestnih shodov. Clemenceau je vse pre-povedal. — Pri nas je enako. Le, da ne dela tega Clemenceau, ampak Pribečević et consortes.

Narodna ornamentalna umetnost. Pro-fesor Sič v Ljubljani je izdal štiridelno zbirko »Narodne vezenine na Kranj-skem«; zbirki »Kranjski pirhi« in »Ko-žuhi na Kranjskem« sta v skicah gotovi in za tisk pripravljeni. Profesor Sič na-merava izdati še razne druge zbirke te panoge, da bo narodna ornamentalna umetnost zbrana v celoti. Ker bo v to svrhu prepotoval še velik del Kranjske, mu je deželna vlada dovolila primerno podporo.

Obiskujte naše shode!

Več zidarjev

proti dobri plači in ugodnimi pogoji se sprejme takoj v delo. Javiti se je med uradnimi urami v

»Državni posredovalnici za delo«
Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 3.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Franciška ul. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-stva in urade. Najmoder-nejše plakate in vabila
:: za shode in veselice. ::

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig,
brošur itd. itd.

Stereotipija Litografija.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo je ustanovljeno leta 1908 ter ima sedaj 3330 članov.

Iz računskega zaključka za leto 1917/1918 je razvidno, da znaša:

rezervni sklad	K 30.893.—
dispozicijski sklad	20.000.—
bolniški sklad	21.000.—
pogrebni sklad	10.000.—
deležni sklad	100.901.14

Zaostali po umrlih članih dobé posmrtno podporo. Člani, ki so bolni dobé bolniško podporo.

Društvene prodajalne so v Ljubljani in okolici, na Jesenicah, Savi, Koroški Beli in Trzinu.

Kot član pristopi lahko vsakdo. Pristopnina znaša K 1, delež K 50.

Pisarna in centrala:

Ljubljana - Spodnja Š.ška, Kolodvorska ulica šte. 56.